

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026-2027/2028

Rok akademicki 2026/2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Archeometria
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 3 semestr
Rodzaj przedmiotu	podstawowy
Język wykładowy	polski
Koordynator	Dr hab. Joanna Trąbska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. Joanna Trąbska, prof. UR

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3		30							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Ogólna wiedza z zakresu nauk przyrodniczych na poziomie szkoły średniej
---

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Uświadomienie studentowi konieczności i pożytków wpływających z badań archeometrycznych
C ₂	Nauczenie studenta krytycznego korzystania z literatury przedmiotu – wskazanie głównych periodyków, analiza treści artykułów.
C ₃	Wskazanie podstawowych metod badawczych, objaśnienia podstaw zasady ich działania, sposobu przygotowania prób, zalet i ograniczeń oraz interpretacji wyników w podstawowym zakresie.
C ₄	Przekazanie wiedzy o cechach podstawowych wytworów materialnych spotykanych najczęściej w kontekście archeologicznym w stopniu umożliwiającym samodzielne decydowanie o podejmowaniu badań archeometrycznych.
C ₅	Przekazanie wiedzy o surowcach (w tym rozpoznawanie surowców) oraz o procesach technologicznych.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i rozumie znaczenie badań z wykorzystaniem metod stosowanych w naukach przyrodniczych dla uzyskiwania i poszerzania wiedzy archeologicznej	K_Wo2, K_Wo6, K_Ko1, K_Ko3
EK_02	Rozumie literaturę przedmiotu i jej specyficzny język	K_Wo2, K_Uo1 K_Ko1, K_Ko3
EK_03	Potrafi dobierać odpowiednie grupy metod badawczych i interpretować ich wyniki	K_Uo2, K_Ko1, K_Ko4
EK_04	Posiada znajomość podstawowych grup materiałów spotykanych w kontekście archeologicznych (ceramika, szkło, malowidła, substancje wiążące mineralne i organiczne, inne substancje organiczne, metal, kamień), w szczególności ich surowców i procesów technologicznych	K_Wo2, K_Wo6
EK_05	Zna specyfikę badań każdej z wymienionych wyżej grup	K_Wo2, K_Wo6, K_Ko1
EK_06	Potrafi pobierać próby do badań określoną metodą	K_Uo1, K_Uo2, K_Uo3, K_Ko1, K_Ko4
EK_07	Potrafi samodzielnie przeprowadzić w podstawowym zakresie badania ceramiki pod mikroskopem polaryzacyjnym	K_Uo1, K_Ko1

¹W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3.3 Treści programowe

A. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Wstęp – co to jest archeometria, inne definicje obszarów z zakresu Archaeological Science, upowszechnianie wiedzy archeometrycznej (periodyki, konferencje).
2. Petrografia i mineralogia – kształtowanie wiedzy na przestrzeni dziejów, podstawowe współczesne definicje, podstawowe klasyfikacje i wstęp do rozpoznawania, wykorzystanie i obróbka surowców skalnych i minerałów (pigmenty i barwniki, leki, jubilerstwo – przykłady z różnych epok i miejsc).
3. Ceramika – różnorodność przedmiotów wykonanych z surowców ceramicznych, sposoby ich wykonania i zdobienia, rodzaje surowców ceramicznych. Metody badań i interpretacja wyników na przykładach.
4. Współczesne metody badań instrumentalnych – rodzaje metod i ich ogólne podstawy teoretyczne, badanie a zniszczenie zabytku, zalety i ograniczenia metod instrumentalnych, koszty badań. Przykłady zastosowania instrumentalnych metod analizy w archeologii.
5. Metale i ich stopy – różnorodność, surowce, procesy technologiczne (żelazo, stal, żeliwo, miedź, brązy, złoto, srebro, ołów, stopy cyny i ołowiu). Przykłady z różnych czasów i miejsc. Metody badań i interpretacja wyników, problemy badawcze.
6. Szkła naturalne i wytworzone - różnorodność, sposoby ich wykonania i zdobienia, rodzaje surowców ceramicznych. Metody badań i interpretacja wyników na przykładach.
7. Podstawowe pojęcia z zakresu sedymentologii, tafonomii i procesów wietrzenia, środowiska sedymentacyjne, dekompozycja różnych typów zabytków.
8. Sedyment – interpretacja osadów, zapis środowiska i klimatu. Przykłady rekonstrukcji paleośrodowiskowych.
9. Mikroarcheologia i geochemia – kontekst występowania mikrozabytków, ich znaczenie dla archeologii. Chemia osadów, metody analizy, interpretacje archeologiczne – przykłady.
10. Prospekcja geologiczno-surowcowa, mapy geologiczne, rozpoznawanie surowców, geologiczny kontekst stanowiska archeologicznego (landscape archaeology).

3.4 Metody dydaktyczne

Ćwiczenia: Wykład z prezentacją multimedialną, dyskusja, analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach, rozpoznawanie surowców.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_02	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_03	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_04	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_05	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_06	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW
EK_07	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ĆW

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

- ZALICZENIE KOŁOKWIÓW – PRZEWIDZIANE KOŁOKWIA Z NASTĘPUJĄCYM SYSTEMEM OCENY: 51% - 60% DOSTATECZNY, 62-70% DOSTATECZNY PLUS, 71-80% DOBRY, 81 – 90% DOBRY PLUS, 91-100% BARDZO DOBRY. USTNA POPRAWA WYNIKÓW.
- AKTYWNY UDZIAŁ W ZAJĘCIACH (STAWIANIE PYTAŃ, DYSKUSJA, WYRAŻANIE WĄTPLIWOŚCI, DZIELENIE SIĘ WŁASNYM DOŚWIADCZENIEM)

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	25
SUMA GODZIN	60
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Davison R. Conservation and Restauration of Glass, Butterworth 2007
Estaugh et al. Pigments Compendium, Butterworth 2005
Miazga B. Zabytek archeologiczny jako źródło informacji o przeszłości. Badania specjalistyczne śladów produkcji, użytkowania i depozycji artefaktów, UW r 2017
Praca zbiorowa. Materiały wiążące, Kraków AGH 2010
Rice P. Pottery Analysis, Univ. Chicago Press 2005
The Int. School of Physics E. Fermi: Physics Methods in Archaeometry, Italian Physical Society 2004

Wiener S. Microarchaeology, Cambridge Univ. Press 2005

Literatura uzupełniająca:

Czasopisma: Archaeometry, Journal of Archaeological Science, Interdisciplinaria Archaeologica, Journal of Culture Heritage, Journal of Forensic Science –
wybrane aktualne artykuły

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej